

Beogradske Novine

broj 30. 91.

BEOGRAD, nedjelja 12. marta 1916.

GODIŠTE II

UREDNIŠTVO i UPRAVA: BEOGRAD, ČUBRINA ULICA 3.,
ŠTAMPARIJA: ULICA VUKA KARADŽIĆA br. 26.SVI SE DOPISI SALJU NA ADRESU:
„BEOGRADSKE NOVINE“, ETAPNA POŠTA BEOGRAD.

RATNI IZVJEŠTAJI.

Izvještaj austro-ugarskog generalnog stožera.

K. B. Beč, 11. marta.

Rusko bojište:

Nema osobitih događaja.

Jugoistočno bojište:

Talijanski odjeli, koji su još zaostali doljnjim Somoni, odstupili su preko čer nakon kratke topničke borbe, što su bili ugroženi s lijevog krila. Na sinama sjeverno od Ferasa pokušali su lijanjani odpor, ali su brzo odstupili ravno iza sebe sve prelaze.

U sjevernoj Arbaniji i Crnoj Gori vlada mir.

Talijansko i balkansko bojište:

Neprijateljska je topnička paljba bila čer na primorskom frontu opet življa. U sjeku Doberdoba došlo je do borbi nama i granatama.

Zamjenik glavara glavnog stožera
podmaršal pl. Höfer.

Izvještaj njemačkog vojnog vodstva.

Berlin, 10. marta.

Na zapadnoj je obali rijeke Maas, pri čenju Rabenwaldske šume i neprijateljih grobova kod Bethincoura, zarobljeno 681 vojnika, kao i 11 topova. U Ablain i planinsku poledjinu kod Dinna zaposjeo je protivnik poslije uporne borbe. U Woevre potisnuli smo, kroz ruske odlomke, našu liniju od Damloppa. Protiv našega fronta zapadno i južno od Vaux kao i kod tvrđave Vaux, Francuzi se snažno borili i u toku te borbe uspio neprijatelj, da se održi u oklopnoj tvrđavi. U ostalom su napadači sa ogromnim gubicima odbijeni. Naši su avijatičari oborili dolje engleske leteće sprave. U februaru je napad saveza naših avijatičara mnogo veći, nego li ikad do tada. Ovo govori ne dokazuje samo našu nadmoć, nego oprovrgava od naših neprijatelja rado ponavljano tvrdjenje, da su naši avijatičari u vazдушnom letenju samo za to postojali, što se naši avijatičari ne usudjuju koristiti neprijateljsku liniju. Njemački avijatičari na zapadnom frontu u februaru jesu u vazdušnoj borbi: nema nikakvih: Gubitak sa zemlje nema; nestalih: šest, ubijenih: šest. Francuzi i Englezi su izgubili:

u vazdušnoj borbi 13, gadjanjem sa zemlje 5, primorani iskrcavanjem u naše linije 2, svega 20.

Berlin, 11. marta.

Zapadno bojište:

Saski su pukovi uzeli jurišem uz neznatne gubitke jake položaje u šumama južno i jugozapadno od Ville-aus-Bois 20 kilometara sjeverozapadno od Reimsa u širini od 1400 metara, a 1 kilometar duboko. Zarobljeno je 12 časnika i 725 vojnika, jedan top, 5 mašinskih puški i 13 bacala mina.

Na zapadnoj obali Maase protjerali smo Francuze iz zadnjih njihovih skloništa iz rabenwaldske i cumiereske šume. Jaki su neprijateljski protunapada odbijeni vatrom naših topova. Na istočnoj je obali došlo do žestoke topovske borbe, osobito u predjelu sjeveroistočno od Brasa, zapadno od sela i tvrđavice Vaux, kao i na više mjesta u dolini Wövre. Do odlučne pješadijske borbe nije došlo, samo je odbijen jedan francuski napad.

Francuski je aeroplan, pogodjen iz našeg topa, pao gorući između obe linije jugozapadno od Chateau Saiaine. Putnici su mrtvi, pa su zajedno sa ostacima aeroplana spremljeni od naših.

Istočno i balkansko bojište:

Ništa novoga.

Vrhovno vojno vodstvo.

Borbe kod Verduna.

Slaba pomoć od Engleza.
(Originalni brzojav „Beogradskih Novina“.)

Ženeva, 11. marta.

Pukovnik Rousset tuži se u listu „Liberte“, što Englezi ne pomažu Francuzima u njihovom teškom položaju kod Verduna.

Stockholm, 11. marta.

Ruski vojni kritičari izražavaju teške bojazni radi položaja kod Verduna. Oni se boje, da se tamo sa strane Nijemaca sprema udar, koji bi mogao rastvoriti otpornu snagu i moral Francuske.

Napad avijatičara u Crnom moru.

K. B. Berlin, 11. marta.

Zvanično. U jutru 9. marta napali su njemački mornarski avijatičari kod Kaliakra, sjevero-istočno od Varne, rusku flotilu, koja se sastojala od linijskog broda, pet torpednjača, i nekoliko transportnih brodova. Napad je izvršen bombama. Na torpednjačama mogao se opaziti pogodak. I pored žestoke neprijateljske vatre svi su se aeroplani vratili nepovrijeđeni natrag.

Borba oko Verduna.

Od 21. februara bijesni borba oko Verduna. Od karpatskih borbi, pri kojima se slomila nadmoćnost ruske vojske o hrabrost austro-ugarskih četa, još svijet nije vidio u ovome ratu snažnije trvanje od ovoga na starom gradu Verduna na Maasi. Ovdje se bori gvozdena odlučnost Nijemaca da dobije bitku sa očajanjem Francuza, koji žele otkloniti svojoj domovini užasnu katastrofu. Ako Njemačka uspije osvojiti Verdun i time razbiti front englesko-francuski, koji se pruža od Sjevernog mora do Vogesa, onda istina, rat još nije odlučan, ali je ententa na tome ratištu potučena, a ona je taj front do sada uvijek označavala kao najglavnije ratno mjesto. Kada su ruske vojske bile potučene na Dunajcu i u jednome trenutku sve do Rige i Wolhineje odbačene, govorilo se, ovaj slom Rusije nema nikakve važnosti za ishod ovoga rata, jer će on biti na zapadu odlučan. Kada su Englezi i Francuzi pretrpili strašan poraz na Galipolju, javljalo se da je to samo neuspjela ekspedicija bez ikakva značaja za svršetak ovoga rata, jer će on biti odlučan na zapadu. Kada su se Talijani pet puta vraćali sa Soče s krvavim glavama francuskoj i engleskoj javnosti iznošena su objašnjenja, da ta pobjeda nad Talijanima nema nikakvog značaja za ishod svršetka ovoga rata, jer će se taj odlučiti na zapadu. I sad se, eto, za odluku doista i na zapadu bori i, kako se iz dosadanjih događaja zaključiti može, odluka naginje na stranu Nijemaca, a ne na stranu entente. Otud se nameće pitanje, koje će se ratište, po padu Verduna, od strane entente označiti kao ratna pozornica. Vrlo moguće jugoistočna Afrika.

Bitka oko Verduna pokazuje čudnovati ugled. Moderni rat u mjestu, koji vojska okružava pojasom rovova, učinilo je neophodnim borbu za probijanje, čija je svrha da raskine postojeće jedno za drugim ležeći odbrambene linije i na taj način cio front protivnikov dovede u opasnost. Kao primjer za ugled borbe za probijanja ističu se one kod Gorlice i Tarnowa, gdje su 4 austro-ugarske vojske pod vodstvom nadvojvode Josipa Ferdinanda u zajednici a 11. njemačkom vojskom pod vodstvom Mackensena, na juriš osvojile odbrambene linije na zapadnoj obali Dunajca i na taj način probili ruski front u mjestu, koji je dopirao od Istočnog mora do Karpata. Primjer za nemoguću borbu za probijanje su borbe jasnije prošle godine, koje se razvijahu u francusko-engleskoj ofensivi. Sa ne manje od 95 pješadijskim divizijama pošli su Francuzi i Englezi na napad na njemačku odbrambenu liniju. S početka im je pošlo za rukom da najprednju rovovsku liniju njemačku pregaze, ali na drugoj razbiše se njihovi napadni talasi bespomoćno. Cio dobitak Joffre-ov potom sa tolikom upotrebom ljudi i materijala pokrenutom ofensivom koji je mogao entente podnijeti, iznosio je okruglo četrdeset i pet kvadratnih kilometara. O kakvom probijanju njemačkog fronta nije bilo ni govora. Front je samo malo natrag povijen, a nije nigde pokazao da je napuknuo ili da se razbio.

Drugo kod Verduna. Ovdje su Nijemci sa svim drugim ciljem pretpostavili: probijanje neprijateljskog fronta na najjačem mjestu. Oni su na najgenijalniji način onu tačku za napad izabrali, na kojoj su se Francuzi osjećali najsigurniji, a to je sjevero-zapadni ugao, koje sačinjavaju tvrđavice Douamont i Hardamont. Dok su jedan dio njemačkih kolona prodirao do ovih, pustili su oni i druge snage sa zapada da napadaju Woevre-dolinu i kotu Lorraine. 25. februara osvojio sa brandenburški pješadijski puk broj 24 Douamont, dok je njemačko teško topništvo moglo

uzeti bok i poledjnu francuskoga kora pod vatru tako, da je ona morala sama zauzeti poledjnu kote Lorraine te su tako Nijemci i ovdje učinili vrlo veliki napredak. 8. marta su već Nijemci na juriš osvojili grad Vaux i jako utvrđeno selo istoga imena, i na taj način postali gospodari cijelokupnog sjeverozapadnog sektora sa cijelim pojasom gradića. Svakojako je ta dobit 10. februara protivnapadom Francuza opet vraćena, ali nema sumnje, da je Njemačka doista korak po korak zauzela vrlo mnogo zemljišta. Do sada su Nijemci od 21. februara zauzeli od Francuza 300 qu. kilometara. I onaj gradić Hardaumont što leži do Douaumonta koji su Nijemci osvojili, Francuzi su povratili, ali ga zatim opet na juriš Nijemci oteše u prkos očajnim naporima neprijatelja. I Vaux će oni vratiti. Francuzi se brane od njemačkoga napada s očajnom hrabrošću, ali oni nikako ne mogu spriječiti, da se vjenčani prsten sve većma obvljuje oko Verduna. Već danas mogu austro-ugarski 30.5. i njemački 42. cm. mušari zauzeti čuiprije i time razbiti francusku liniju za potiskivanje. Po gdje-gdje stoje njemačke kolone gotove za napad samo 5—6 km. udaljene od geometrijske sredine varoši, a još malo pa će one stajati na sred varoši!

Pa šta onda, gospodine Poincaré? U nedoglednom precjenjivanju vi ste stupili na stranu cara i kralja Velike Britanije, to vam je, kao nekadanjem neznačajnom advokatu laskavo, da ovi velikani ovoga svijeta sa vami druguju. Iz sujete vi ste vašu krasnu zemlju zapleli u užasni rat i sa vašim praznim riječima i frazama survival u ovaj bezciljni rat vaš lako zapaljivi narod. A sad, gospodine Poincaré-u, sad kuca historija na vrata Francuske, da joj se put pokaže. Ali kad se kapija otvori i na nju navale njemački bataljoni i kad se francuski narod osvijesti — gospodine Poincaré, šta onda?

Objava rata Portugalskoj.

Njemački poslanik u Lisabonu predao je 9. t. m. portugalskoj vladi notu svoje vlade, u kojoj se izjavljuje, da Njemačka od toga dana smatra sebe u ratnom stanju sa Portugalskom. Njemački je poslanik zahtijevao, da mu se izdadu putne isprave, istog dana izdate su putne isprave i portugalskom poslaniku u Berlinu. Time je Njemačka dostojno odgovorila Portugalskoj na njena nečuvana izazivanja.

23. februara uzaptila je portugalska vlada njemačke brodove, koji su se nalazili u portugalskim pristaništima, gdje su se bili sklonili u početku rata s predpostavkom lojalnog neutraliteta Portugalije, a pod navodom, da su oni potrebni portugalskoj državi. Medjutim su brodovi odmah prodati jednom Portugalcu, koji ih je poslije prodao Engleskoj. Portugalska se dakle sa svim stavila u službu Engleske i postala je tako vjeran drug Italije. Sa vojničkog gledišta ova malena, unutaršnjim razdorima i zavadama razrivena zemlja, u opšte se i ne uzima kao ozbiljan neprijatelj za centralne vlasti, ali će se njene kolonije svakako uzeti u obzir, kad se jednom dodje do konačnog razračunavanja prilikom utvrđivanja za mir.

Objava rata Portugalskoj.

K. B. Berlin, 9. marta.

„Wolffov“ javlja: Carskom je poslaniku u Lisabonu naredjeno danas, da pod predajom opširnog objašnjenja potraži putnu ispravu od portugalske vlade. Ovdšnjem portugalskom poslaniku predata je danas putna isprava.

K. B. Berlin, 9. marta.

U noti, koja je danas predata portugalskoj vladi u Lisabonu, objasnila je njemačka vlada, da se od danas smatra sa Portugalskom u ratnom stanju.

Javno mnijenje u Njemačkoj.

(Originalni izvještaj „Beogradskih Novina“.)

Berlin, 11. marta.

U cijelokupnom javnom mnijenju Njemačke vlada živo zadovoljstvo, što je vlada na nečuvano drska izazivanja i povrjede prava od strane Portugalske dala dostojan odgovor objavom rata. Ovo osjećanje došlo i štampi do snažnog izraza.

Iz talijanske komore.

K. B. Zürich, 11. marta.

Talijanska je komora primila u jučeranjim sjednicama k znanju zakonski prijedlog Cicottija o sprečavanju prevara pri vršenju vojničke dužnosti. Za ovim je uzeo u pretres pitanje poslanika Maftya, zašto vojna uprava nalazi za potrebno, da se vojnici, koji dodju kućama na odsustvo podyrgavaju naročitom nadzoru karabinijera. Od strane je vlade odgovoreno,

da se to s toga čini, da bi se spriječilo vojnicima raširivati u narodu svoja saopštenja i ocjene. Poslanici sviju stranaka dali su na ovo izraz svome čudjenju, što vojna uprava o svojim vojnicima tako nedostojno misli, pa još smatra da su i takve mjere potrebne. Poslije ovoga je komora produžila pretres budžeta ministarstva gradjevine.

Strah od vlastite vojske.

U talijanskoj komori traje i dalje moralno pogubljenje vlade na upravo neprijatan način. Istina ne postoji volja oboriti vladu, jer nema nikoga, koji bi bio voljan da primi na sebe nasljedje Salandre, ali ni krugovi većine nisu skloni dalje podžavati i potpomagati vladu. I kad je poslanik Cicotti vrlo zgodno rekao, da komora podpomaže vladu samo toliko, koliko konopac podupire obješenoga, onda prema tome izgleda, da je držanje komore takvo, kao da ona pridržava stoličicu na kojoj osudjenik stoji. Samo jedan jači pokret, i vlada je izgubila svoj posljednji oslonac. U takvom jednom stanju sasvim je razumljiva nervoznost Salandre, ali se njome daje još objasniti, što je vlada bila toliko neobazriva i neposredno priznala da ne samo komora nego i vojska smatra stanje Italije očajno. Na jedno je pitanje poslanika Maftya izjavila vlada, da vojnike koji su na odsustvu čuvaju karabinieri s toga, da nebi narod od vojnika saznao pravu istinu o stanju rata. Taj odgovor baca jasnu svjetlost na raspoloženje u talijanskoj vojsci, ali on govori još više, nego li sve ono, što bi vojnici na odsustvu mogli pričati svojim zemljacima. Razlika je samo u tome, što vlada ima mnogo više prikrivati, nego li što bi vojnici imali pričati o stanju na frontu.

Amsterdam, 11. marta.

Prema vijestima ovdjašnjih listova javljaju Times iz Rima, da ondje raste pokret za rekonstrukciju kabineta. Premda je Salandra izjavio, da kabinet mora ili ostati nepromjenjen ili mora sav demisionirati, drži se mogućim, da će on promieniti, svoju politiku, pa se napeto očekuje debate, koje će sliedeće nedjelje poslijediti u komori.

Od 16. marta ove godine

izlaze

„BEOGRADSKE NOVINE“

kao dnevnik na čitavom arku.

List će izlaziti svakoga jutro, a ponedjeljkom :-: poslije podne. :-:

Balkanske vijesti.

Neutralnost Grčke.

Kralj Konstantin ne vjeruje u uspjeh entente.

Berlin, 11. marta.

Kralj je Konstantin rekao atenskom dopisniku „Berliner Tageblatta“, da on vidi unapred neprilike ententskih četa na uskoj solunskoj bazi. Bila bi dakle ludost, njima se priključiti. Grčka može ostati samo neutralna. Kralj je još rekao: „Cijela vojska stoji uz mene, a danas je to isto što i cijeli narod. Simpatije su prije bile velike za Francusku, ali ententa je sve radila, da ove simpatije izgubi. Od Venizelosa je rekao kralj, da je on u politici fantasta. Kralj se nada da će Bugari, čim protjeraju svoje neprijatelje, napustiti grčki teritorij. Za Erzerum reče kralj, da to nije od nikakve važnosti.“

Ententa u Grčkoj.

Atena, 11. marta.

Vladini listovi javljaju, da ententa podržava u Grčkoj pet špijunskih ureda.

Novine na Cetinju.

Javlja se iz stana ratne štampe:

Na Cetinju će početi kroz koji dan izlaziti novine, čiji će cijelj biti, da obavijesti tamošnje stanovništvo o tačnim odnosima na svima bojnim mjestima im postepeno objasni uređenje u Austro-Ugarskoj kao i u okupiranim oblastima; drugim dijelom, da obavijesti javnost u Monarhiji i neutralnim državama o odnosima u Crnoj Gori.

Istovremeno će ovaj list biti sredstvo za učenje latinice, koja je u zemlji vrlo malo poznata. Glavni urednik ovih novina je dr. Juraj Kumičić. Novine će izlaziti na hrvatskom jeziku, najprije u dva stupca; jedan će stupac biti štampan latinskim, drugi ćiril-

skim pismenima. Poslije šest mjeseci će list biti štampan samo latinom, našto se čitaoci još u uglednom broju novina upozoravaju. Novine će primati i oglase.

Rumunjsko-bugarski granični događaj.

K. B. Bukarest, 11. marta.

Poluzvanični list „Indépendance Roumaine“ saopštava: Rumunjski je poručnik Vivoreanu uhapšen sa dva vojnika na dunavskom ostrvu Dragovanu, kuda je bio zalutao, a koje pripada Bugarskoj. Poslije dva dana, uslijed koraka rumunjske vlade, uapšeni su pušteni. List primjećuje, da događaj nema onog značaja, koji mu pridaje jedan dio rumunjske štampe.

Čežnja srpskih poslanika za mirom.

Bukarest, 11. marta.

Rumunjski listovi donose slijedeći brzojav iz Ženeve:

Francuska je vlada nezadovoljna sa držanjem mnogih srpskih poslanika, koji više ne vjeruju u konačnu pobjedu entente. Jedan je dio srpskih poslanika već otišao iz Francuske i nastanio se u Ženevi, gdje će izdavati list pod nazivom „La Serbie en exil“. List će zahtijevati, da se otpočinu pregovori o miru sa Austro-Ugarskom.

Najnovije brzojavne vijesti.

Njemačka i Sjedinjene Države.

Njemački poslanik u Vashingtonu predao je američanskoj vladi jednu s dokazima bogato snabdjevenu notu protivu Engleske u pitanju o naoružanim trgovačkim brodovima. Predsjedniku Wilsonu predati su 9. t. m. do ruku i dokazi, iz kojih nesumnjivo izlazi, da su engleski naoružani trgovački brodovi dobili upustvo, da protivu podvodnih brodova preduzmu ofenzivno držanje. Predsjednik Wilson morati će se odlučiti i sporno pitanje svakako se približuje svome riješenju.

Dementi.

K. B. Washington, 11. marta.

„Reuterov“ ured javlja: Državni tajnik Lansing objavljuje naročitu izjavu, kojom potiče vijest nekih novina, da će Amerikanci biti indirekte, ali odlučno upozoreni ne putovati na oboružanim trgovačkim brodovima.

Snabdjevanje Njemačke hranom.

K. B. Berlin, 11. marta.

„Wolffov“ ured javlja: Pouzdano se može saopštiti, da je potpuno pokrivena potreba hleb-nog žita do nove žetve. Prije svega sa 200.000 tona u predračun uzeta rezerva, skočila je skoro dvostruko, na 400.000 tona.

Važna odluka švedske vlade.

Istinita neutralnost.

K. B. Stockholm, 11. marta.

Švedski brzojavni ured javlja: Švedska će vlada podnijeti sutra poslaničkom domu zakonski prijedlog prema kome ne vrijede sporazumi, koji pravo uvoza ili izvoza robe ograničavaju bez odobrenja vlada. Ako ograničenja služe interesima strane zemlje, prestupnici će biti kažnjeni zatvorom ili novčano. Tko u interesu strane zemlje učestvuje u vršenju nadzora nad švedskom trgovinskim prilikama, biti će tako isto kažnjen zatvorom ili novčano.

Put Filiposcu u Rusiju.

(Originalni izvještaj „Beogradskih Novina“.)

Bukarest, 11. marta.

„Epoca“ javlja: Rumunjski političar Filipescu, koji se sada nalazi u Rusiji bio je u Petrogradu 1. marta primljen od glavar generalnog stožera Alexejeva, ministra spoljnih poslova Sazonova i velikog kneza Ćirila.

6. marta je Filipescu otputovao na front.

Američanska intervencija u Meksici.

K. B. Berlin, 11. marta.

Zastupnik „Wolffovog“ ureda javlja iz New-Yorka bežičnim brzojavom: Prema izjavi državnog tajnika Lansinga, bave se Sjedinjene Države mišlju tražiti dozvolu od Caranze, da mogu poslati američanske čete u Meksiku, koje će pohvatati razbojničku vojsku Villasa, radi napada na Columbus u Novoj Meksici.

Dnevne vijesti.

Prva sjednica novog gradskog odbora.

U četvrtak je dne 9. ov. mj. u 4 sata poslije podne bila prva sjednica novog gradskog odbora za grad Beograd. Još prije 4 sata sakupili su se stari članovi odbora u provizornom opštinskom domu u Makenzijevoj ulici. Tu je bio gradjanski komesar dr. Juhn i predsjednik odbora zubni ljekar Levay.

Tačno u 4 sata došao je kotarski zapovjednik za grad Beograd major pl. Franz, a šnjime i članovi novog odbora sa predsjednikom drom Vojom Veljkovićem.

Pošto su stari i novi članovi odbora zauzeli svoja mjesta, ustao je prvi kotarski zapovjednik major Franz i reče, da je ovo drugi put, što se konstituirao gradski odbor za grad Beograd. Prvi je to put bilo mjeseca novembra. Nužda je nastala za promjenu, pošto se je dosadanji predsjednik gospodin Levay opetovano puta zahvalio na ovom teškom i odgovornom zvanju. Konačno je Preuzvišeni gospodin generalni vojni gouverneur morao uvažiti opravdane razloge i primiti ostavku gospodina Levaya. Tom je zgodom Preuzvišeni gospodiu podmaršal grof Salis-Seewis preko mene upravio gospodinu Levayu ručno pismo, kojim priznaje velike njegove zasluge u najtežim danima grada Beograda, zasluge u Previšnjoj službi Njegovog Veličanstva.

I ja sa svoje strane, naglasio je gospodin kotarski zapovjednik gospodin major Franz, zahvaljujem najtoplije i najiskrenije gospodinu Levayu za sav njegov veliki trud i mar, što ga je uložio u korist ovog grada, kao i za njegovu vjernost i požrtvovanost u Previšnjoj službi. Zahvaljujem mu i osobno i želim svaku sreću u daljnjem njegovom privatnom radu.

Gospodin Levay, očito ganut, zahvaljuje kratkim riječima u ime svoje i svojih drugova iz odbora, pa naglašuje, da on i njegovi drugovi nijesu ništa više radili, nego ispunili svoju dužnost.

Na to ustaje kotarski zapovjednik gospodin major Franz i veli, na moju izričnu molbu ušli su najugledniji gradjani grada Beograda u novi gradski odbor, da svoje sposobnosti stave u službu svojih sugradjana. Pozdravljam okupljene nove članove ovaj čas najtoplije. Njima je poznat pravac i smjer, kojim valja raditi za dobrobit i napredak ovog grada. Uvadjam ovim gospodu zvanično u njihovu dužnost, ujedno ih upoznajem sa upravnim predstavnicima u prvom redu upravnim gradjanskim komesarom kod kotarskog zapovjedništva u Beogradu drom baronom Langom, jednako i sa gradjanskim komesarom kod gradske opštine gospodinom drom Juhnom.

Ovom zgodom valja mi istaknuti, da je na zapovjed Preuzvišenog gospodina generalnog vojnog gouverneura podmaršala grofa Salis-Seewisa osnovan Središnji odbor za potpomaganje siromaka u Srbiji, kojemu stoji na čelu predsjednik beogradskog gradskog odbora, a podčinjeni su mu pododbori u okruzima.

Pošto su novom predsjedniku gradskog odbora predstavljeni činovnici gradske opštine, uzima riječ predsjednik dr. Voja Veljković i reče: Nema sumnje, da u ovo ozbiljno doba, gdje je svako javno zvanje vezano sa specijalnim dužnostima, svaki bi od nas, a i ja najvolio, da smo daleko od svakog javnog života. Ali ovo je zapravo potpuno sebičnjačko mišljenje, a s obzirom na narodne nevolje i grješno. Ja i mi svi primamo se ovaj čas rada, da svojim najboljim sposobnostima pomognemo narodu. Zato sam se i odazvao pozivu, da stupim na čelo gradskog odbora. Smatrao sam, da se moram odazvati, jer je narodna nevolja baš u Beogradu samom najveća. Ja, koji nijesam nikada se bavio upravnim poslovima grada, imadem dobru volju, a vas, koji imate više iskustva molim, da me pomognete.

Iz razgovora sa gospodinom kotarskim zapovjednikom majorom Franzom, primijetio sam, da ovaj predstavnik imade ne samo dovoljno energije, nego i ljubavi prema gradjanstvu, pa sam uvjeren, da će nas i u buduće u teškom poslu pomagati. Nadu u siguran uspjeh našeg rada osigurava i dragocjena poznata marljivost gospodina gradjanskog komesara dra Juhna. Daleko neka je od nas svaka ne samo partijska, stranačka nego i svaka viša politika — već jedino dobro i napredak grada. U tom ćemo radu skupiti svu svoju snagu. Uz pripomoć carskih vojnih vlasti uspjeh je siguran, a naša savjest može ostati u tom času mirna.

Čestitam gospodinu Levayu, za stečeno priznanje za njegov trud u teškim časovima, pa ćemo njegov rad svom snagom nastaviti.

Poslije ovog govora, koji je primljen iskrenim odobrenjem, zaključuje predsjedatelj vijeća gospodin major Franz, sjednicu, zahvaljujući starom odboru za trud i izrekav nadu, da će od sada sve teći još punijom parom.

Povratak.

Za posljednja se je tri dana vratio u Beograd vrlo veliki broj izbjeglica raznog staleža. Naročito je bio veliki broj onih, koji su se do sad bavili u Vrnjima. Te su porodice doputovale naročitim vozom, jer ih je bilo vrlo mnogo. Tim vozom vratili su se u Beograd dr. Djoka Pavlović, bivši ministar i predsjednik kasacionog suda u miru i Ljuba Novaković, bivši ministar narodne privrjede.

Preseljenje gradske opštine.

Uredske prostorije opštine grada Beograda preseliti će se iz Makenzijeve ulice u zgradu, gdje je ranije bila smještena uprava vodovoda, Jugovićeve ulice br. 1. na čošku ulice knjeginje Ljubice.

Finansijski će upravni uredi i blagajnice biti smješteni u zgradi na čošku Dobračine i Vasine ulice.

Blagodarnost.

C. i kr. narednik Franjo Car iz automobilske odjeljenja carsko i kraljevskog vojnog generalnog gubernementa predao nam je 60 kruna, sakupljenih od podčasnika i civilnih organa carsko i kraljevskog vojnog generalnog gubernementa, a u korist ranjenih austro-ugarskih vojnika u jednoj od ovdašnjih bolnica. Mi smo primljenu sumu predali carsko i kraljevskoj rezervnoj bolnici u Beogradu sa molbom, da se 30 vojnika, koji od 1. februara ove godine ozdrave i napuste bolnicu isplati po 2 kruna, i uprava bolnice se ovoj našoj molbi odazvala. Zapovjedništvo bolnice ovim putem sada iskazuje svoju blagodarnost i blagodarnost ozdravljenih ranjenih vojnika, kojima je ovaj dar razdat.

Staranje o djeci u Beogradu.

Ovih se dana osnovalo Središnji dobrotvorni savez za Srbiju, pod predsjedništvom predsjednika gradskog odbora u Beogradu. Ovo je prvo zvanično društvo, koje je stupilo u život od kako je postavljena carsko i kraljevska vlast; a u cilju, da ublaži nevolju. No bilo bi pogrešno ako bi se mislilo, da u ovome pravcu do sada nije ništa učinjeno; da nije bilo plemenitih duša, koje nisu žalile ni rada ni truda, da svojim bližnjima u nevolji, priteknu u pomoć, i ako su do juče bili neprijatelji. Već je mjeseca decembra prošle godine obrazovan odbor gospođa, na čelu gospođa Franz, supruga kotarskog zapovjednika za grad Beograd, gospođa Crevatto gosp. pl. Remy, supruga civilnog komesara pri kotarskom zapovjedništvu; za staranje odojčadi i djece do 4 godine. Ova djeca su smještena u zgradi „Dječijeg skloništa“ u Resavskoj ulici br. 90, a plemenite gospođe su činile, sve da jadnim mališanima uljepšaju žalostan život. Na badnje je večer bila, u ovom dječijem skloništu, velika božićna svečanost i gospođa Franz i gospođa Crevatto su bogato obdarile mališane.

Djeca su trud ovih gospođa, koji su ovo sklonište vanredno uredile, plaćale dirljivom ljubavi.

Kraj mučenju životinja.

Prešao je doista već sve dopuštene granice način kako civilni kočijaši, koji sa konjima upregnutim u teretna kola — najvećim dijelom bolesne i slabe životinje — svirepo postupaju, da su ove izmučene životinje svoj teret jedva u stanju napred kretati. Pa nije samo ovo dovoljno, šta više stalno sljede civilni kočijaši na teretnim kolima i udaraju nemilosrdno konje. Izgleda, da je ovdje bio takav običaj, jer prolaznici vrlo često i dovikivanjem „Udri!“ potiču kočijaše na još grublje zlostavljanje sirotih životinja. Sada su carsko i kraljevsko zapovjedništvo mosne brane učinili kraj ovom groznom nedjelju strogom zapovješću. Poslije ove zapovjesti je dužnost svakoga časnika i vojnika carsko i kraljevske vojske, da dadu takve mučitelje životinja uhapsiti po najbližem stražaru i krivac će biti najstrožije kažnjen. Kočijaši teretnih kola moraju s lijeve strane kola pješke ići i konje rukom voditi. Posljednja zapovjest važi i za sva vojna teretna kola.

Kalamnjenje protiv boginja.

I pored ponovljene zvanične opomene, da se svaki beogradski pučanin mora odmah kalamniti protiv boginja, izvještaji — sa pet mjesta za kalamnjenje, koja je okružno zapovjedništvo postavilo, i gdje se

svaki besplatno kalamni, — nisu osobito povoljni. Mnogo svijeta se nije još kalamnilo. Ovim oklijevanjem ne dovodi se u opasnost samo zdravlje pojedina, nego je i cijelo pučanstvo izloženo epidemiji boginja. Stoga se još jednom naglašava ogromna važnost ovog kalamnjenja i obraća se pažnja pučanstvu, da će onaj, koji ne može kartom za kalamnjenje dokazati, da se kalamnio, biti zaslužno kažnjen.

Naredba o psima.

Carsko i kraljevski vojni generalni gubernement objavljuje slijedeće:

Da bi se spriječilo lutanje pasa bez gospodara i bez nadzora ulicama, naredjuje se ovo:

Svi psi, bilo domaći ili luksuzni, moraju su prijaviti najdalje do kraja marta 1916. god. od svojih gazda ili onih osoba, kojima su povjereni na čuvanje. Tko se ne pokori ovoj naredbi, biti će kažnjen novčano do 200 K, ili zatvorom do 14 dana.

a) Domaći su psi kućni ili drugi psi čuvari, i moraju biti kao takovi prijavljeni. U ovu vrstu računaju se oni psi, koji će biti držani na lancu ili u nekom zatvorenom prostoru (dvorištu, bašti i t. d.)

Osim tih zatvorenih prostora smiju se psi gornje vrste voditi samo na lancu.

Porez za ove pse je 2 K. godišnje. Za luksuzne pse, računajući tu lovačke pse, porez je 10 K. godišnje. Ipak i ovi psi ne smiju bez nadzora tumačiti ulicama.

Nijedan pas ne smije biti u slobodi bez lanca oko vrata i marke. Marke će biti dvojako izradjene za domaće i luksuzne pse i biti će predate vlasnicima pasa, kad ovi polože pribavnu cijenu.

Okružno zapovjedništvo ima prava zbog opasnosti bijesnila, da zavede za svoj okrug na ograničeno vrijeme, strožije mjere: korpu za njušku ili vodjenje na uzici.

Prestupanje tačke pod a. ili b. izdatih naredaba kazniti će se novčano od 10 do 100 kruna ili 14 dana zatvora. Osim toga je vlasnik psa dužan nadoknaditi svaku štetu učinjenu na tuđem dobru ili osobi, prema odredbi vlasti:

Porez na pse ide u korist grada i opštine, i to za sirotinjski fond.

U zamjeni gouverneura:
Babich, s. r. generalmajor.

Danas se otvara nova vinara i pivara sa svakodnevnim koncertom. Ulica Kralja Milana broj 37.

Izgubljeno.

Između tvornice duvana i ratne pošte 131 (zgrada ministarstva financije) izgubljen je 6. t. m. sivomrki ogrtač od gume. Onaj, koji je ogrtač našao, neka ga donese u otpравништво c. i k. zapovjedništva mosne brane.

DANAS JE OTVARENJE 65
jedne nove, najmodernije namještene
PIVNICE i GOSTIONE

u novoj zgradi Kralja Milana ulica 37.
Svakodnevno koncert od 6 do 9 sati u večer. Uvijek
:-: dobra jela i svježa pića, kao i poslastice. :-:

ARHITEKTA-PREDUZIMAČ
NIKOLA V. TELALOVIĆ.
Kraljice Natalije ulica 68.
preduzima zidanje i popravke zgrada i kanalizacija.
Cijene umjerene. c299

Našem dragom i neprežaljenom

† Dr. Atanasiju Karakaševiću.
sanitetskom kapetanu

davaćemo godišnji pomen u ponedjeljak 13. marta (29. februara) ove godine, u 11 časova prije podne u Voznesenskoj Crkvi.

Roditelji: Zorka i Marko Karakašević, načelnik željezničke direkcije u penziji sa braćom i sestrama. c285

Oglašujte u „Beogradskim
Novinama“.

MALI OGLASNIK.

LJEKARSKA POMOĆ.
Za kožne i venerične bolesti

prima dame od 5—6 sati u veče, gospodu od 6—7 u veče
Mutapova ul. 17.

67-1 Dr. M. Cermanović.

Zubni i očni ljekar i operator
med. Dr. J. Stanković
ordinira od 9—5 sati.

Beograd, Kapetan Mišina 3.
213 —1

Cjelokupnog ljekarstva
Dr. Nadežda Stanojevićeva
ordinira od 2—4 po podne
Stan: Sv. Savska ul. 1 —
preko puta Hotel „Slavije“.
c 245

ZUBNI LJEKAR
Ljubica Stanojevićeva
vrši pregled od 11—12 sati
prije podne, a lječenje preko
cijelog dana.
Stan: Sv. Savska ul. 1 —
preko puta Hotel „Slavije“.
c 245

KUPOVINE I PRODAJE.

Klavir (flügel)
polovan, na Terazijama br. 7,
prodaje jeftino **S. Lazarević**
Kralja Milana ul. br. 120.
c274-2

Prodaju se
vrlo lijepi rafovi
za bakalnicu. Obratiti se Mi-
loju Dobrinoviću, Braće Ne-
dića ul. 25.
c398-2

Pancer — Kasa
potpuno ispravna skoro nova
prodaje se odmah znatno jefti-
no. Kasa se nalazi u berber-
nici Mite Delikladića Maken-
zijeve ul. br. 49.
c248-2

Na prodaju
jedna salonska garnitura kao
jedan orman za odelo. Upitati
Bitoljska 36 Parter. c252—2

Kupujem prazne flaše
bijeke od konjaka po 7/12, 5/10,
3/4, 2/10 i 1/12, kao i flaše od
vina i likera sa ili bez etiketa.
Plaćam dobro. Ponude admini-
straciji ovog lista pod „flaše
223“.
223—2

Simon Landau
Knez Mihajlova ulica 27
preporučuje svoju dobro sorti-
ranu radnju porcelanske
i staklarske robe i pro-
daje en gros i en détail po
umjerenim cijenama. c124—2

Na prodaju odmah
salon, spavaća soba i namje-
štena kuhinja u Prote Mateje
ul. 36. Upitati u Makedonskoj
ul. 16 (Kožarska radnja).
c181-2

NAMJESTENJA.

Gospojica
koja je svršila VII. razr. gimna-
zije, traži odgovarajuće mjesto.
Dimitrijević. Studenička ul. 79
c284—3

Tražim napoličara sa ženom

za baštu za usjeve sa vino-
gradom od 3000 čokota i voć-
njakom od 250 raznih rodnih
drveća. Za uslove obratiti se
sopstveniku: Mitru Jovanovi-
ću, trgovcu, Miloša Veli-
kog ul. 57.

Kome treba,

da se sklope zamršeni računi,
— knjige — bilo na srpskom
ili njemačkom jeziku neka se
obradi preko uredništva ovoga
lista pod znakom „Z 251“ na
izvežbanog starog knjigovodju
čija tridesetogodišnja praksa
jamči za tačnost i ispravnost.
c251—3

Bogoljub S. Stojanović iz
Palanke potrebuje
dva sposobna radnika
na velikom poslu. Tko želi
može doći i stupiti odmah.
c222-3

Student prava,
koji je s odličnim uspjehom
svršio Državnu Trgovačku Aka-
demiju i proveo godinu dana
kao knjigovodja, traži odgovar-
ajuće mjesto u kakvoj trgo-
vini ili trgovačkom preduzeću
za skromnu nagradu. Ponude
slati na adresu ovog lista pod
„Th. D.“ ili Molerova ul. 50.
c229-3

Kuharica
i za ostale kućne poslove, traži
mjesto za skromnu nagradu.
Mladja žena, austrijanka. Upi-
tati: Zmaj od Noćaja ul. br. 13
(Kraljev trg). c219-3

STANOVI.

Traži se stan
sa 2 do 3 sobe, predsoobljem i
ostalim prinadležnim prostori-
jama, po mogućnosti sa malom
baščom. Ponude sa cijenom pod
„E. F. 260“ administraciji ovog
lista.
c260-4

Elegantan stan
na Terazijama, Kralja Milana
ul. 78, izdaje se odmah pod
kiriju. Obratiti se u istoj kući.
c265-4

Prostrana kuća
sa šest odjeljena sa svima udob-
nostima u Kumanovskoj ulici
br. 17, izdaje se odmah pod
kiriju ima i električno osjet-
ljenje, za pogodbu obratiti se
Cedomiru Pejoviću penzioneru
u istoj kući do 10 sati prije
podne ili Molerovoj ul. br. 12
poslije podne od 2 do 5 sati.

Izdaju se elegantno namje-
štene

1 do 2 sobe
sa poslugom. Daničeva ul. br.
25 (Vračar). Videti se može
od 9—12 poslije podne.
c280-4

Izdaje se jedna
meblirana soba
za kakvu gospoju ili gospojicu.
Studenička ul. 79, kod gospoje
Dimitrijević. U kući se govori
i njemački. c277-4

Dve meblirane sobe
za dva samca
izdaju se odmah jeftino.
Upitati u kafani „Rumunjski
Kralj“. Kraljice Natalije ul. 72.
c256—4

Kuća zasebna
sa 7 odjeljena izdaje se odmah
pod kiriju za 30 din. mjesečno.
U istoj kući ima peć na pro-
daju, veća podesna sa kafane
ili veću familiju „Patent“ ploče.
Ratarska ul. br. 147. c220-4

Izdaje se odmah
stan sa namještajem
(kuhinja i spavaća soba) u Ku-
manovskoj ul. 2 I. kat. c183-4

Izdaje se
meblirana soba sa salonom
u centru varoši. Za uslove
obradi se. Pajsijeva ul. 5.
c255—4

U Vasinoj ul. br. 13 i 15
izdaju se
dva dućana, magacin i
garaža
od 1. marta. Upitati u istoj
kući na gornjem spratu.
c249-4

RAZNO.

Savka Samuilović
krojačica
javlja svojim poš. mušterijama
da se je preselila u Kralja Mi-
lana ul. 94. Prima porudžbine
sve vrste. Izradjuje kostime po
najnovijem fazonu.

Mara V. Aškovića
nalazi se u Beogradu, Prote
Mateje ulica 62, i traži svoga
muža Velislava Aškovića,
arhivara suda okruga tetovskog.
Moli se svaki onaj, koji bi bio
u stanju dati obavještenja o
njemu, da to javi na gornju
adresu. c268-5

Apoteka M. Viktorovića
— Terazije, otvorena je.
c264-5

Primam čarape
na štrikanje i podštrikavanje.
Olga Obradović Njeguševa ul.
br. 24. c269-5

Milojević firmopisac
neka se odmah javi zbog hit-
noga posla.

Zenny Tajtazaku
bakalsko-delikatesna radnja
Knez-Mihajla ul. 37.
303—5 kod „Sonde“.

Gospoju
Milici Avramović
Užice
Javljam da sam zdravo stigla
u Beograd. **Jelena Radević.**
c262-5

Gospodinu
Boži Trojanoviću
sudiji **Kraljevo**
Mi se nalazimo u Smederevu;
klavir sam Vam našla i dosta
ostalnih stvari, ako hoćete do-
dijte. **Kajka.** c267-5

Gospojici
Stojiljevićevoj
Vrnjačka Banja
U stanu ima štete ali ne
mnogo. Možete doći. Pozdrav
Edus i Budislava. c281-5

Gospoju
Jeli Lj. Selakovića
Sindjelićeva ul. br. 11
Čačak.

Kada budete mogli dodjite
K' meni u Miloradovoj kući u
Beogradu, da Vam predam po-
slati Vam amanet od Jovanke.
Vaš prijatelj
Joca Milanović.
c 279-5

Anki Berbović
iz Bitolja javlja sestra iz Maj-
znerka, da je u Čačku i da se
sprema za Beograd. O Sveti
nezna ništa, Dobrila je umrla
u novembru. Ako treba novaca
neka se obrati meni preko
„Beogradskih Novina“ ili Cr-
venog Krsta.

Najljepše se mole svi pozna-
nici i prijatelji obiju sestara
ako bi što o jednoj saznali,
da to drugoj saopšte, nebi li
tako uhvatili vezu među sobom
c300-5

Petru Mitroviću,
kavanaru
Paraćin, ili gdje bude.
Hoćete li doći da produžite
rad kod „Zlatnog petla“? Od-
govorite u roku od 10 dana,
inače ću radnju izdati drugome
pod zakup. **Emilia Savić.**
c270-5

Milenku Milojeviću
penzioneru
Kraljevo
Rooustrase br. 2.
Sretno smo stigli, sve je do-
bro. Javite g. Paji da mu je
kuća prazna; Draga će se do-
seliti u kuću. **Emilia Savić.**
c271-5

Čast mi je izvestiti pošto-
vanu publiku, da sam moju
predjašnju
konfekcionu i pomodnu
radnju

ponova otvorila i istu snadbijela
sa najmodernijim štofovima,
narocito za kostime, raznim
svilama za bluze i haljine kao
i svakovrsnim „Zugehör“-om
za kostime. Isto ću prodavati
po umjerenoj cijeni.
Bela Schosberger mode-
salon Knez Mihajla ul. 38.
c302-5

Gospodinu proti
Nikoli M. Trifunoviću,
Vrnjačka Banja
Ako je moguće neka dodje
koj od Vas Vašoj kući. Vaš
komšija **Dimitrije.** c293—5

Mari Čolak-Antić,
Kraljevo
Kuća u vinogradu dobro,
drva ima, možete doći. **Jo-
vanka.** c294—5

Porodicu
Stanimirovića
u Čačak
Izveštavam da gledaju što
pre da dodju, jer bi samo na
taj način mogli još nešto za-
teći i platu primiti. **Vukadi-
novička.** c288—5

Gosp.
S. P.
Vrnjačka Banja
Vaš stan, i stan gosp. Milu-
šinovića i g. Stamenkovića is-
pravni su; g. Panića porazbi-
jani prozori. **Marko.** c289—5

Izveštava se
Ljubica Andrejević
blagajnikovića iz Kumanova
da mu na ma koji način po-
šaljete dijete u Beograd. Prote
Mateja ul. 17. **Vukadinovića.**
c286—5

Molim da se javi gospodinu
Atanasiju Prodanoviću
Kruševac
da može doći odmah — sku-
poća nije velika, ima svega za
gospoju bi bilo, bolje jer ima
dovoljno ljekara. Daca da se
krene kad i oni. **Ruža.** Vidi
pozdrav od D. V. c296—5

Dugogodišnji profesor nje-
mačkog jezika
J. Marjanski,
daje časove njemačkog, srp-
skog i madjarskog (za počet-
nike) jezika, za umjerenu na-
gradu. Bitoljska ul. 83. c295—5

MODE SALON
J. B. Božić
nalazi se privremeno u Ska-
darskoj ul. br. 22 i prima na
izradu sve vrste (toaleta i ko-
stima. Primaju se učenici i
šegrti. c278-5

Javljamo svojim
da smo u Beogradu i da nam
se javi preko uredništva „Beo-
gradskih Novina“. Sa stanom
smo Jug-Bogdanova ulica 18.
**Mileva, Leposava i Vera Jan-
ković.** c275-5

Jelisaveta D. Nikolić
izveštava svoje srodnike i pri-
jatelje da je zdrava i da se
nalazi u Beogradu, Strahinića
Bana ul. 58. g.—5

Porodici Dinić
Vrnjačka Banja
Kuća ispravna, zdrava sam.
Zbog vašeg zdravlja ostanite
još tamo. **Danica.** c297-5

Pažnja štovanoj publici!
Dvije Magjarice preduzele
su kavanu predje „Zlatna Mo-
rena“ na Zelenom Vjencu.
Otvaranje u nedjelju. Dobra
jela i pića. c291-5

Pogrebno Preduzeće
„VITHEHEM“
Ljubomira Mihailovića
Makenzijeve ul. 58.

preporučuje novo sortirano sto-
varište pogrebnih potreština
po najnižoj cijeni. U isto pri-
mam i stolarski posao svake
vrste. c273-5

Nikola Džinić — Vrnjci
Pozivate se da što prije do-
djete. **Prometna Banka.**
235-5

Gospoju Arambašić
Čačak
Putovali smo vrlo dobro i
sretno smo stigli. Vaša kuća i
sve u njoj u ispravnom je stanju.
Gospoja **Persa Stamenko-
vić,** Beograd, Jevremova ul. 18.
c259-5

Bravarsko-instalaterska
radnja
Jankovića i Stanimirovića
Resavska ul. br. 63a

Preporučujemo svojoj poštova-
noj mušteriji našu dugogodišnju
radnju. Vršimo bravarske oprav-
ke kao šporete, čunkove, rerne,
ključevne, kapije, ograde i t. d.
Preduzimamo instalacije vodo-
voda po kućama, kupatila, umi-
vaonika, klozeta, kuhinjskih
česama, pivskih aparata i t. d.
Brza usluga i solidne cijene.
S poštovanjem
Panta Stanimirović
bravar
c157—5

Gospodinu
Mihailu Vučkoviću
trgovcu iz Šabca
Vrnjačka Banja

Molim javite porodici **Tiho-
mira Nikolića,** vinara da sam
stigao kući i našao kuću u
ispravnom stanju; da odmah
dodju kući radi obnavljanja
trgovine. Mome dolasku da se
ne nadaju jer je nemoguće.
U slučaju bolesti neka dodje
Pava sa djecom; vrlo potrebno
je zbog obradivanja poljskog
dobra. **Jakov Vukosavljević.**
c246-5

Bravarska radnja
Lomina ul. br. 44.

Vršim opravke šporeta, kreveta,
brava, ključeva, vodovoda, klo-
zeta, kupatila, zapušene kana-
lizacije i t. d. **Boža Gjurić**
prije **M. Vujić.** c192—5

Mrtvačke sanduke
proste i fine ima na prodaju
svolarska radionica **Ilije Mo-
kranja** Hajduk-Veljkov vijenac
br. 13. Prima svakovrsne sto-
larske narudžbine. c215-5

Renovirana knjigovezačka radnja

Aleksandra Hristova
Kralja Milutina ul. 38.
preporučuje se upravnicima c.
i k. kancelarija za izradu pro-
tokola, mapa, kutija, knjiga za
biblioteke i t. d.
Nudi se knjižarima i gjačkim
roditeljima za ukoričavanje
knjiga. Cijene solidne. U radnji
se govori njemački. 42

Gospodinu
Isidoru Radovanoviću
trgovcu
Kraljevo

Molim javite mojoj sestri **Mari**
Gavrilović, opančarki, da sam
zdravo stigla i u kući sve dobro
zatekla. c187-5
Simka Jovanović.

Rudolf Stern
tapetarski majstor prima sve
poslove spadajuće u toj struci.
Upitati u delikatesnoj radnji
do „Grand Hotela“. c217-5

Ruži Nikolić
Trstenik.
Ja sam zdravo doputovala.
Zbog sredjivanja stvari moram
ostati još. Potrebno je, da svi
dodjete. **Koka.** c225-5

NESTALI.

Tko šta zna o mome mužu,
Dragutinu Petroviću,
iz Beograda, vojnom obvezniku,
moli se da me o tome izvesti.
Sofia Petrović, Takovska 65.
c292—6

Molba!
Stanka Surutka rođena Veli-
ković supruga trgovca, Banja
Luka — Bosna, Albrechtova
ulica 29, moli prijatelje njenih
roditelja to jest: **Julijane i**
Ljubomira B. Veličkovića,
apelacioni sudija u penziji
(bivši šef stenografa) u Beo-
grad, Kralja Aleksandra ul. 80,
da joj javi gdje se oni nalaze
i jesu li zdravi, jer od njija
već 20 mjeseci nikakvih vije-
sti nema. Vijesti o njima moli
na gornju adresu uputiti. 62

Ko šta zna o
Milošu Andjeloviću
profesoru iz Niša, neka javi
Dr. Čiri Paniću Vidinska 33
Opšta Državna Bolnica. c282-6

Mihailo Spasojević
star 17 godina, strojevni bravar
nestao je na putu od Kruševca
za Kragujevac. Tko je u stanju
dati ma kakva obavještenja o
njemu, moli se, da to što prije
učini gospoju **Danici Spasoje-
vić.** Karagiorgjeva ul. 47.
c216-6

Molim poznanike i prijatelje,
ako bi tko bio u stanju izve-
stiti me o mome mužu

Cvetku Božinoviću
kavanaru iz Beograda neka se
obradi admistraciji ovog lista
ili u kafani „Talpari“, Ratar-
ska ul. br. 69. Magdalena Bo-
žinović sa djecom. c276—6

PREDAVANJE.

G. Albert Lupo,
profesor francuskog jezika vra-
titi se u Beograd i počće pre-
davati od 1/14. marta. Za oba-
vještenja treba se lično njemu
obratiti. Makedonska ul. 30
I. sprat. c289—7

Ekspositura Peštanske Ugarske Komercijalne Banke u Beogradu

vrši bankarske i trgovačke poslove svake vrste,

— Otpravlja novčane pošiljke za Austro-Ugarsku, Njemačku i neutralne zemlje —

:: PRIMA ULOGE NA ŠTEDNJU I VRŠI MJENJAČKE POSLOVE PO UMJERENOM TJEČAJU. ::

Dobrotvorni koncert u Beogradu.

Kao što je javljeno, 8. marta održan je dobrotvorni koncert austro-ugarske i njemačke vojske. Gospodin kapetan barun Wrangel može biti potpuno zadovoljan. Ovaj koncert uzdigao se iznad običnih priredjivanja dobrotvornih koncerata, koji će zaslužno biti na uglednom mjestu urezan u kamen-ploču nove historije Beograda. 8. oktobra su austro-ugarske i njemačke čete zauzele grad Beograd, a već 8. marta je pjesma i glazba istih ratnika prinudila stanovništvo beogradsko da kapitulira. To je nagrada, koja je priredjivačima i suradnicima toga večera naknadjena za njihov trud i dobro izvršen posao.

Bilo je to veče, koje je zaslužilo, da se dobro pamti! Pobjedioci i pobijedjeni tiskaju se oko 5 sati ka skladnoj sali hotela Kolarac, da se poslije višemjesečnog zastoja nacpe iz kladenca muzičke vještine. Svi, pobjedioci i pobijedjeni, radovahu se od srea, što su se tako lijepo našli jedni pored drugog, čime je završeno zbrisan pojam „neprijatelj“, koji je sada pretvoren u pojam „publika“, i koji sada ne želi ništa drugo, do da pruži obostrana uživanja i da nevolju bratsku ublaži. Ukus vještine, koja je pružena, odgovorio je očekivanjima, i tek što su odjeknuli prvi zvuci, slušaoci osjećahu moć vještine.

Kada se u 1/2 6 sati pojavio Preuzvišeni gospodin generalni vojni guverner Srbije podmaršal grof Salis-Seewis sa svojim zastupnikom general-majorom Babichem, gradskim zapovjednikom mosne brane general-majorom Röhnom, šefom generalnog stožera potpukovnikom Gellinkom, lijepo je dekorisana sala bila već puna. Austro-ugarski i njemački časnici u svečanoj uniformi, najugledniji krugovi beo-

gradskog gradjanstva sa svojim gospojama, koje su i ovoga puta utvrdili stečnu slavu šika beogradskog ženskog svijeta, pružahu divnu raznobojnu sliku, ukusno izmiješanu odijelom običnih gradjana sa sivim odijelom njemačke i austro-ugarske vojske. Vojna su nadležstva bila zastupljena svojim zapovjednicima i uglednim brojem časnika, a od gradjanstva primijetili smo novog predsjednika gradskog odbora dr. Voju Veljkovića, predjašnjeg ministra spoljnih poslova pukovnika u mirovini Vasu Antonića, direktora srpskih državnih željeznica Miku Popovića, Živojina Perića, bivšeg ministra gradjevina Pavla Denića, veletršca Milana Pavlovića, ravnatelja šećerne tvornice Tillerera, inženjera Christena i druge.

S prologom, koji je napisao i izgovorio njemački načelnik Willy Schmidt, otvoreno je veče. U tečnim su stihovima izneseni veliki vladaooci saveznih centralnih vlasti i na jasan način objašnjen cilj ove večeri. Dugotrajni aplaus nagradio je vještačku sposobnost. Na ovo je muški zbor otpjevao njemačko-austro-ugarsku savezničku pjesmu uz vještačko vodjenje bolničara Siegfrieda Schulze-a, poslije koje je na red došla ouvertira opere „Vesele žene“ od Windzora, koju je odsvirala mješovita austro-ugarska i njemačka vojna glazba. Preciznost predstave jednoga ad hoc sklopljenog orkestrara pohvaljuje u najvećem stepenu vještačko dirigovanje bolničara Schulza. Podčasnik Franz Vogel recitovao je zatim pjesme, pa i svoje, koje su primljene zaslužnim odobravanjem.

Kvartet na violinama, koji je sklopljen od narenika Tardera Karlo, kaplara Karasek Antona, desetnik Kral Alexandra, i podčasnik Skosin Alfonsa ukrasio je i začinio potom dopunjenu predstavu i u 4 rečenice Schubertova Es-dura. Umilno je bilo slušati erkvenu pjesmu „Mi stu-

pamo ka molitvi“ pri kojoj je bilo vrlo prijatno slušati zbor milosrdnih sestara pomiješan sa već pomenutim muškim zborom.

U slijedećoj pauzi svirana je vesela ouvertira operete „Gospoja Luna“, koja se pridružila kapela, sastavljena od vojnika etapnog bataljuna I/8. koja je vrlo lijepo izvodila mađarske pjesme. One bijehu nagradjene čas žarkim, čas melanholičnim odobravanjem. Vojnici Lazar Ivan, Balas Todor i Leokan Nikola igrahu u narodnoj nošnji narodnu rumunjsku igru, koja je privukla i samu boginju igre Terpsihoru. Tako zvana Schrammelmusika izvodila je odmahpotom komad „Gemütliches Wien“. Bogat aplauz, koji je sljedovao diljetantima nadnaredniku Peichl i naredniku Schweigera i jedinstvenoj muzici, posvjedočavahu koliko je prijatna bila ta bečka svirka. Veseli marš „Dva cara zovu!“ izvodio je muški zbor pod vodstvom samoga komponiste Siegfrieda Schulza. Desetnik Stanku pokazao je na čelu svoju umjetnost, koja je od ljubitelja musike primljena sa velikim odobravanjem.

Dva komada od kojih je jedan izvodjen kvartetom trubnom, od pukovskog tambura A. Messnera, narednika Benescha, desetnika Somerli i vojnika Eschenmüllera, takodjer su vrlo ljubazno primljeni. Kao protivnost Schpammel-muzici došla je na red kapela mađarskih cigana. Violina primaša kaprala Meszarosa jecala je i plakala i očarala sve ljubitelje mađarske muzike. Naročito se dopale melanholične pjesme XVIII. vijeka, koje behu izvodjene na tarogatu (jedna vrsta Oboe). Drhteća melodija jednoga Straussovog valcera završila je veče, čiji je bogati program sva očekivanja nadmašio.

Podlistak.

U bombardovanom Verdunu.

Pričanje bjegunaca.

U trenutku, kada je bila Francuska najdublje o potpunoj iscrpnosti centralnih vlasti uvjerena i prijetila sa njenom skorašnjom užasnom ofenzivom, iskrsnuše Nijemci i u jednome naletu dodjoše tik do grada Verduna. Tu otpočese da sviraju teški topovi Skode i Kruppa i Verduna niotkuda više. Grad razmravljen, stanovnici se na vrat na nos razbjegli, s dana na dan stižu vozovi u Paris prepuni bjegunaca iz stare francuske tvrdjave Verdun, koja uslijed neprekidne željezne i vatrene kiše više liči na pakao. Pričanje bijegunaca, koja se štampaju u francuskim listovima, daju jasnu sliku panike, koju su prvi pucnji teškoga kalibra proizveli.

Bombardovanje grada, priča jedan bijegunac, iznenadilo nas je u najvećoj mjeri. Mi smo imali toliko vjere u braniocne varoši, da su se i oni, koji su u početku bombardovanja napustili grad, uskoro vratili. Život je postao normalan, trgovine se otvorene. Divlji nas je strah obuzeo, kad su prošle subote prve granate pale u grad. Nedjelja je mirno protekla, ali u ponedjeljak otpočese po ulicama Verduna rasprskavati se svake tri minute granate, uvidili smo da je ovo jedan vrlo ozbiljan osvajački napad. S po-

četka se djeca i žene spustiše u podrume, ali kada se to sklonište pokazalo kao ništavno, tražilo se sklonište u gradiću. Pa ipak ne bijahu ulice prazne. Mnogi ljudi, naročito stari, teško su se rastavljali od svojih domova, u kojima su proveli svoje djetinjstvo i cio život svoj. Ti ljudi ostadoše gluvi prema opomenama prijatelja, pa i na poziv vlasti i ponavljahu neprekidno: Za što da bježimo? Vidite li, da se pucanje privodi već kraju.“

Ali brzo zatim pokazalo se stanovanje po domovima neizdržljivo. Pri svjetlosti zapaljenih kuća morao se uzeti oproštaj. Vojne vlasti radile su grozničavo, da gradjanstvo snabdu toplim jelom. U prvim redovima opskrbiše djecu i žene. Ti nesrećnici, od kojih je svaki pojedini imao na frontu oca, brata ili muža, moradoše napustiti svu svoju imovinu. Maleni zavežljaj, nošen na ledjima, bila je svekolika imovina, koju su mogli nazvati svojom. Nije bilo nikakve razlike u položaju, imovini ili u društvenom životu. I najuglednije su gospoje nosile svojeručno zavežljaje, kao i najsiromašnije radenice. Sad tek razumijem, šta se podrazumijeva u riječi jednakost: otkriće svega i svačega, to je prava jednakost! Rat je dobra škola.

Najzad u četvrtak u noći u tri sata zorom, ostavljamo, u malenim povorkama, gomilu kršotina, koja se nekada zvala Verdun. U daljini od deset kilometara čekao nas je voz, koji nas je odnio u Paris.

Drugi bjegunac pričao nam je slijedeće pojedinosti: U ponedjeljak je otpočeo napad. Trajao je od sedam sati u jutru do šest sati u veče, ali nije prouzrokovao veliku štetu. U utorak je otpočelo bombardovanje tek u podne. Tom prilikom je grad jako oštećen, a bilo je mnogo i mrtvih. U srijedu se usredsrijedila neprijateljska vatra na predgradje Belleville, gdje je mnogobrojno zgrada popaljeno. U četvrtak čutaše topovi do šest sati u veče, ali zatim prštaše na varoš željezni grad do petka u jutro. Teške granate padahu u šest do deset minuta — izbrojao sam ih 78, jer nisam drugoga posla ni imao. Kad je prestala pucnjava ostavismo naše podrume, da bi zgotovili što za jelo. Trgovci su s mržnjom otvarali svoje radnje i prodavali životne namirnice. Zatim smo išli, da posmatramo dejstvo granata, ocijenjujemo štetu i saznamo imena ubijenih. Ali je naš položaj bio u brzo neizdržljiv, pa smo i posljednji moral napustiti grad. To bijaše strašan put. Na stanici se više nije vidio nikakav voz. Morali smo ići do Dugny, gdje su nas utrpali u nekakvi feretni voz. Vagoni su bili otkriveni, a snijeg je jako vijao pa ne imadosmo mogućnosti, da se sačuvamo od oštre zime. Voz se krenuo i nas je šibao bodljikav dim lokomotive. Bili smo i na tome zahvalni, jer nam je dim donosio ipak nešto malo toplote. Voz je klizio polako napred i sve se manje i manje čuo glas grdnio velikih topova, koji su na Verdun izbacivali smrtnu vatru.

Francuz o ruskoj upravi u Poljskoj.

Tu skoro osmeljio se gospodin Sazonov, da u dumi progovori o sadanjem stanju u Poljskoj. On je označio kao sitnicu otvaranje varšavskog sveučilišta od strane njemačke uprave s mišljenjem, da poljski narod neće time pokolebati svoju privrženost prema Rusiji. „Od početka rata“, rekao je on, „Rusija je na svojoj zastavi ispisala ujedinjenje razdrobljene Poljske.“ Može se savršeno tvrditi, da je isključena svaka mogućnost, da i jedan priseban Poljak, koji poznaje rusku kogačku upravu u svojoj zemlji, može pokloniti ozbiljnu vjeru uvjerenjima ruskoga ministra. Čujmo dakle, šta piše jedan Francuz — dakle jedan potpuno nesumnjiv svjedok — tu skoro o nečuvenoj nasilničkoj ruskoj upravi u Poljskoj i sravnimo ovu obznanu „savezničkog“ očevica sa smiješnim tiradama Sazonovljevim o „ropstvu“ njemačkome.

U francuskim novinama „Humanité“ propraća Gustave Rouanet baš sada štampanu knjigu o Poljskoj, koju je napisao saradnik Edmond Privat iz koje vadi ove pomena zaslužna mjesta.

„Preporučujem svakome“, veli Rouanet, „koji misle, da je poljsko pitanje riješeno manifestom velikoga kneza, koji je izašao u privatnim brošurama. Njihov se tvorac čuvao, da slike još mračnijim iznese, nego li što ih je vidio prilikom njegova putovanja kroz Poljsku aprila i maja mjeseca 1915. godine. Ja sam mu još prije mogao predbaciti, što je pri opisivanju upotrijebio smiješne boje, koje uništavaju preteški pritisak, pod kojim poljski narod stene, čak i poslije nekoliko mjeseci kneževog manifesta. Već i samo priznanje, prije ovoga rata učinjeno, tužiocu su ovoga režima tiranije, koje je pritisakivalo sve do njemačkog osvojenja, ovu jednu kraljevinu.“

Kad je Privat stigao u Varšavu, Rusija je predstavljala, da će uvesti slobodu grada po ruskom ugledu. Samo se mora upotrijebiti ruski jezik pri opštinskim savjetovanjima, ma da ni jedan činovnik nije znao ruski, a ruski opet činovnici nisu razumjeli poljski. Nešto dalje, u Ljubljinu, gradu koji tijesno leži na granici Galicije, u kojoj je zvaničan jezik poljski, on je svjedok, kako je guverner dvjema sirotim ženama, koje nisu znale ruski, promumljao: „Mi smo ovdje u Rusiji“ reče činovnik „Ovdje se govori ruski, a ne poljski.“ „Bože moj, ja sam suviše sirota i suviše stara za to“, tužila se žena. „Moja će djeca učiti ruski“ „Napolje, čistite se odavde! Učite ruski!“ razvikao se guverner na nju.

U aprilu je 1915. godine poljski jezik, kao i prije, zabranjen kako u osnovnim školama, tako i na sveučilištu.

„Slijedećeg dana“ piše Privat, „za vrijeme pohoda jednog sirotnog doma, utvrdio sam u jednom razredu, da djeca ne pišu na propisima, nego da upotrebljavaju tablu. To za to, da bi se pisanje odmah moglo izbrisati, ako bi se policija pojavila, jer je bilo zabranjeno učiti poljski pisati i čitati. Iz bojazni od oružnika zatvoreni su i prozori, kada se htjelo da djeca pjevaju koju narodnu pesmu.“

Privat navodi još bezbroj primjera, koji označuju varvarsku upravu Rusije u Poljskoj, da pokaže, koliko su teško snosili moskovski pritisak Poljaci do vremena ulaska Nijemaca.

Novine „Humanité“, koje su propratile knjigu Privatovu, naročito ukazuju na snažni obrt, koji je u Poljskoj nastupio od dana posjeda centralnih vlasti.

Mi bismo rado pozvali g. Privata u Srbiju, gdje bi iste prilike našao: Jedan od svoje sopstvene vlade u mraku i tami držani narod, kome je „neprijatelj“ sredjenim javnim i kulturnim ustanovama život osigurao.

Nove mirnodobne industrije centralnih vlasti.

Ovih dana je njemačko-austrijski privrjedni savez u Berlinu priredio u velikoj dvorani poslaničkog doma večernje predavanje, na kome je bilo mnogo prisutnih. Pored predstavnika industrije i trgovine bili su prisutni članovi austro-ugarskog, turskog i bugarskog poslanstva, predstavnici državnih vlasti, ministarstva vojnog, velikog generalnog stožera, trgovačke komore i velikog privrednog saveza.

Wilhelm Hartmann, ravnatelj grofovsko Henkel-Donnermarkske tvornice papira i celuloze,

držao je predavanje o „Novoj mirnodobnoj industriji centralnih vlasti“, u kome je od prilike ovo izveo:

I pored velike teškoće ipak je austro-ugarskoj i njemačkoj industriji pošlo za rukom, da važnu biljnu i tekstilnu sirovinu, jutu, koja je dosad nabavljana iz neprijateljskog inozemstva, u punoj njenoj vrijednosti zamjeni papirnim proizvodom, koje se može spremati iz domaćih proizvoda. Time je za vrijeme trajanja rata osigurana centralnim vlastima potreba u ovoj važnoj sirovini, a jednovremeno je stvoren temelj za nove industrije centralnih vlasti.

Pokušaji, da se odnosno jute učinimo nezavisnim od inostranstva i da milijune, koje smo godišnje morali plaćati Engleskoj, sačuvamo za domaću narodnu industriju, nisu novi i nalazili su skoro opšteg interesa još prije početka ovog velikog rata. Ali su pokušaji, da se juta na sopstvenim kolonijama podigne, a tako isto, da se juta prirodnim vlaknima potpuno zamijeni, ostali bez zadovoljavajućih rezultata. Medjutim je austro-ugarskoj i njemačkoj industriji pošlo za rukom, da stvori mjesto jute jedno vještačko vlakno, iz celuloze izradjeni celulozni konac, odnosno papirni konac. Polazna je tačka za spravljanje papirnog konca natronceluloza odnosno iz nje zgotovljeni predivni papir. I baš taj je naročiti papir sposoban za papirno-konačno tkanje, jedno zbog svoje postojane mrko-žute boje, slične koncu jute, a drugo zbog svoje male specifične težine, zbog svoje vanredne čvrstine i jačine, svoje velike kemijske čistoće i vrlo malog ostatka pepela pri sagorevanju.

Prvi su proizvođači papirnog konca bili Japanci. Oni su zavijali ujedno uzane vrpce svilenog papira i tako spremljene papirne konce upotrebljavali su za izradu predja, užeta i t. d.

U novije doba pojavili su se razni patenti, koji su papirne konce izradjivali po takozvanom načinu mokrog prediva. Kod tog načina papir, koji se preko papirne mašine rolja, razdijeljuje se i na taj se način dobivene papirne vrpce ispletu. Izrada papirnog konca, koji se na taj način dobio, brzo je obustavljena, jer je bilo postavljanje papirne mašine vrlo skupo. Ali je ipak moguće, da će se taj način u poboljšanom obliku ponoviti. Tek je takozvanim načinom svug prediva od Emila Clavieza postignut savršeno praktičan uspjeh. Claviez nije pošao, kao kod načina mokrog prediva, od papirne mase koja preko papirne mase teče, nego od gotovih papirnih kotura, koji se na mašini za sječenje uskih kotura isjeku u vrpce. Ti uzani papirni vrpčani koturi, po obliku poznatih brzovjernih koturića, najprije nakvašeni, ispletu se na naročito za to udešenoj mašini. Jedan je drugi bitni napredak dalji iznalazak Claviezov — tekstiloza. Gotovi se papirni koturi prije svega pokriju s jedne strane koprenom jute ili pamuka, isjeku se u uske vrpce, pa se onda tako ispletu, da uglačane strane papira dodju unutra, a koprena se biljnih vlakna pojavi na spoljnoj strani.

Što potpun uspjeh tekstiloze nije prije rata postignut, nalazilo se prvo u otporu njemačkih radnika protiv novog neobičnog materijala, dalje u otporu industrije jute, koja je u novoj industriji gledala jakog takmaka.

Početak ratnog stanja čudnovato je djelovao i u ovom pravcu, kao i u sličnim slučajima. Rat je iznenada, zbog oskudice materijala jute i proizvoda, koji se od jute izradjuju, postao najbolji učitelj za papirnu industriju i potrošača njenih proizvoda.

U to doba pada odlični pronalazak austrijskog konjičkog kapetana Steinbrechera, tako zvani postupak sa tekstilitom, koji omogućava, da se na jednom vretenu isječeni papirni vrpce zajedno ispletu sa lanom, kudeljom, odpacima jute ili kućinom. Na taj način izradjeni tekstilni konac, koji je skoro potpuno sličan koncu jute, a ima i vanrednu čvrstinu, sastoji se iz 60 do 65% natronceluloze papira i 40 do 45% drugih proizvodljivih vlaknastih dometaka.

Nova industrija papirnog konca već je u stanju, da u ovoj godini i pored rata svojim proizvodima podmiri jednu trećinu sa strane nabavljane jute. Poslije će rata biti moguće, da se juta još daleko većom postotnom stopom zamijeni domaćom proizvodnjom. Najglavnija je sirovina za izradu papirnog konca celuloza, koja se iz drveta dobija. Baš obe te materije, celuloza i iz nje izradjeni celulozni papir, imamo mi u velikim količinama i izvezili smo ih. Godine 1913. izvezli smo u neprijateljske države 112.980 tona celuloze i 500.228 tona za prediva gotovog

papira. U interesu je domaće privrjede željeti, da se poslije zaključenja mira izvoz te robe ograniči, da bi industrija za izradu svojih proizvoda imala dovoljno na raspoloženju potrebnu sirovinu. Potrebno je dakle, da se sirovina, koja se dosad izvozila, sačuva za novu industriju, i da se dalje, znatno poveća u vlastitoj zemlji proizvodnja sirovine, kojom se juta može zamijeniti. To može biti poboljšavanjem i povećanjem našeg vlastitog šumarstva, zasadjivanjem drvija, i dalje poboljšanjem načina, kojim bi se druge sirovine, kao drvo, za izradu celuloze, mogle upotrijebiti, kao n. p. šiblje hmelja. Naročito je važno za novu industriju nastojavanje, da se uveća domaće podizanje i njegovanje lana, da bi se time novoj industriji u dovoljnoj količini stavila na raspoloženje sirovina za izradu tekstiloze i tekstilnog prediva. Dokazano je, da za zasadjivanje lana ima kako u Austro-Ugarskoj tako i u Njemačkoj dovoljno zemljišta. Naročito se pokazalo, da su domaća lanena vlakna po čvrstini daleko bolja od stranih proizvoda te vrste.

Papirni konac već u velikim količinama isradjuju industrije, koje su dotle svoje proizvode izradjivale od jute. Iskustva su dokazala, da se u Njemačkoj najmanje 20% dosad prerađenog jutnog materijala zamjenjuje čistim papirnim koncem, a ostalih 80% lanom, tekstilozom ili tekstilnim koncem. Tako upotrebljava kabel-industrija papirne konce u velikoj količini kao materijal za punjenje i za izoliranje kablova. Industrija zastirača preradila je u posljednjim mirnodobnim godinama pola milijuna kilograma i postigla je vrlo zadovoljavajući uspjeh. U industriji linoleuma služi papirno konačno tkivo kao poledjina za uspor i kretanje linoleumske mase, prije nego što se ova osuši. Drugo je veliko potrošačko polje, koje je vrlo mnogostrano i predstavlja sa svim novu mirnodobsku industriju centralnih vlasti, upotreba papirnog konca u industriji za izradu materije za namještaje, zastirača, zavjesa, pokrivača i jastuka. Ta tkiva zadovoljavaju najveće zahtjeve, zadovoljavaju najraskošniji ukus, a osim toga imaju vanredno povoljnu cijenu. Sve papirno konačne materije, prije nego što izadju iz tvornice, dolaze u jedno do 70 stepeni toplo kupatilo, da bi se tim procesom uvećala tkivu čvrstoća. Najveća i najznačajnija mogućnost primjene papirnog konca kao zamjena jute nalazi se u izradi vreća. Pokušaji, koji su na mjerodavnim mjestima činjeni, dali su neočekivano povoljni rezultat, da vreće izradjene od papirnog konca, odnosno tekstilita i tekstiloze potpuno odgovaraju svojim zahtjevima. Mnogi milijuni vreća izradjeni iz papirnog konca nalaze se već u upotrebi u Austro-Ugarskoj i Njemačkoj. Sve življim radom papirno-konačne industrije prestalo je i otporno držanje industrije jute prema novoj industriji u Austro-Ugarskoj, a sad i u Njemačkoj. Carskom savjetniku Weissensteinu, predsjedniku austro-ugarskog jute-udruženja, pripada zasluga, što je još od nekoliko godina obratio pažnju na tu industriju, te je kako tekstiloze tako i tekstilit-patente osigurao austro-ugarskoj industriji.

Prije kratkog vremena uvidili su glavni članovi njemačkog jute-udruženja potrebu pa i mogućnost, da se jute moraju osloboditi, pa su počeli da dostojno cijene značaj papirno-konačne industrije. Najglavniji jute-industrijalci Njemačke osnovali su tekstilit-društvo Hamburg, koje je dobilo austrijski patent tekstilita. U interesu naše privrjede mora se živo željeti, da oni industrijalci, koji su papirno-konačnoj industriji bili do sada, jedno zbog postojećih teškoća, a drugo pridržavajući se još starih navika, protivni, napuste sva sumnjičenja, pa da zajednički porade na jednom velikom cilju, da austro-ugarsku i njemačku industriju učine nezavisnu od inostranstva.

Dvije najmoćnije industrijske grupe obe države, austro-ugarska i njemačka juta, koje do sada nisu stajale u nikakvoj privrednoj vezi, približile su se novostvorenom industrijom, da bi se zajedničkim radom učinili nezavisnim od inostranstva i da silne milijune sačuvaju za domaću privredu. Istim načinom zbližiti će se međusobno i industrije drveta, celuloze, papira i konoplje centralnih vlasti i postići će velike privredne uspjehe. Udruženim snagama mora se tu postići što je potrebno, da se stvori nova mirnodobna industrija srednje Evrope i da joj pruži blagosloven, uspješan rad u miru.

Narodna privrjeda.

Obnavljanje burze u Beču.

Predsjedništvo je bečke buzovne komore kako „N. Fr. Pr.“ javlja zaključilo, da se u utorak 14. o. m. otvori obustavljen privatan promet na bečkoj stalnoj burzi. Tako će se promet u velikoj burzanskoj dvorani, koji je od pre 19 mjeseci, od 25. jula 1914. obustavljen opet vaspоставiti. Istina ovaj će se promet, za sada moći razviti samo pod pritiskom znatnih ograničenja. Poslovi austrijske i ugarske državne rente, kao i austrijskog i ugarskog ratnog zajma mogu biti zaključeni samo posrestvom zakletog efektivnog senzala. Založnice su za promet potpuno isključene. Izvodjenje najboljih naredbi odobreno je samo pri kupovini državne rente i ratnog zajma. Naprotiv, upotreba najboljih naredbi je potpuno zabranjena, kako za kupovinu tako i za prodaju u svim ostalim efektima, a ova zabrana važi iza ograničenije naredbe, koje se visinom odnosno dubinom ograničavanja, ukazuju kao najbolje naredbe. Takodjer se ne smiju dati brojni podaci o cijenama, bilo javnim razglašavanjem, bilo saopštenjima, koja bi dospjela u šire krugove. Tako isto je zabranjeno vještačko podizanje kurza. U velikoj dvorani burze skupiti će se pored tržišnih krugova još i senzali i bankarski direktori, svakoga dana u vremenu od pola 12 do 1. Kulise i pregrade će opet funkcionirati. Brzo će se moći dobiti izvješća o svim događajima na tržištima i finansijskim mlijenjima moći će se dati središte. Pri ograničenom privatnom prometu, kao što smo već javili, odobreni su samo blagajnički poslovi, tako da kakav arrangement otpada.

Kod arrangementa još prije 26. jula 1914. zaključenih troškova u efektima biti će likvidacioni kurs utvrđen 13. marta. Zadatak će biti svršen 14. marta, a dan isplate određen je za 18. mart. Mišić se, da će u isto vrijeme biti otvoren i poštanski telegrafski kao i telefonski saobraćaj u burzanskoj zgradi.

Nova hrana za stoku.

U zadnjem broju „Chemische Zeitung“ piše interesantno prof. dr. Lassar-Cohn o svom pronalasku upotrebe pojeftinjenog kvasca snažne hrane. Kvasac snažne hrane, kao što je poznato, gotovi se u Berlinu u zavodu za kvašenje. Preimućstvo se ove fabrikacije sastoji u tome, što se upotrebljava kvasac, koji se sam stara za svoje razgranavanje i zbog toga ne proizvodi alkohol, dakle za koji se ne upotrebljava šećer. Ova droždina, prospe se u jedan žitki rastop, u koji se, da kvasac bolje raste, mora dodati razne hranljive soli i so od amonijaka, kao rastvorljivi ugljenik. Na ovo se pri jakom provjetranju, ovaj kvasac nevjerojatno brzo umnaža. Potrebni dodatak amonijaka treba štediti, jer pod današnjim je okolnostima bolje oksidirati amonijak u salitrenu kiselinu, i upotrijebiti ga za industriju eksplozivnih tijela. Ja sam dakle isključio dodatak amonijaka pri ugotovljavanju kvasca snažne hrane i zamijenio ga sa nečim mnogo jeftinijim. Za vrijeme svoga medicinsko-kemijskog rada, upoznao sam, kako kvasac odlično kisne u šećernim tekućinama mokrača. Po temeljnom razmišljanju o ovim odnosima, ja sam 9. februara saopštio moja gledišta zavodu za proizvodnju kvasca. Oko 14. februara javljeno mi je pismeno, da je upotreba šećerne mokrača za proizvodnju kvasca dala zadovoljavajući rezultat. Zatim se dalje veli: „Jedina je teškoća spajanje ovih sastojaka. Mi ćemo ipak u prkos postojećim smetnjama i dalje raditi na ovome zadatku u nadi, da ćemo najzad doći do vrlo zanimljive tehničke upotrebe.“

Još pri pošiljci moga pisma zavodu u Berlin bio sa time načisto, da to nije običan zadatak. Ja sam odmah u njemu pomenuo poznati veliki mljekarnik u Berlinu Bollesch. Namjera, odnosno nabavke tekuće gnjojnice za veliku proizvodnju snažnog kvasca, ide sa svim drugim pravcem. Ja sam ga iznjeo prilikom moga predavanja, koje sam držao 14. februara u berlinskom politehničkom društvu, gdje sam prvi put o svome pronalasku govorio. Na ime, da se, u koliko je to moguće, kvasac za hranu ne gotovi u naročitim tvornicama nego u blizini velikih stočnih štala ili blizu konjičkih vojarna. Gotovljenje bi bilo vrlo obično, kad bi se snaga za naterivanje vode ili vazdušne pumpe mogle jeftino dobiti spajanjem kakvom obližnjom tvornicom. Ovdje bi se uštedilo i sušenje kvasca. Fabrikacija bi uzela od prilike ovaj tok. Razblaženom, sa magnezijom i t. d. rastopom u šmrke bi se iz štale mokrača, unášala u kvasac, koji bi provjetranjem što prije uskisnuo. Ovdje je najzanimljivije to da stoka, ugljenik, koji je prije 24 sata izbacila ponova uzima za svoju hranu, tako da se taj proces u godini lako pojavljuje 360 puta. To

je dobitak, kojim se utancavanje ugljenika ni sravniti ne može, pošto ovdje ugljenik pada svake godine u obliku, koji sadrži bjelančevinu, koja znatno pomaže brzo rasteenje zemaljskih proizvoda.

Držim, da će se i poslije ovih ratova isplaćivati ovaka preduzeća pored stočnih i konjskih štala, jer tvornice neće biti u stanju, da gotove po tako jeftinu cijenu. Za svoj pronalazak nisam tražio patent, nego ga stavljam svakome na raspoloženje besplatno.

Jer mislim, u vremenu, u kome bezbrojni sunarodnici zalažu svoje živote za otadžbinu, da jednome gradjaninu, koji je zbog starosti kod kuće ostao, ne dolikuje da za svoje misli potražuje nagrade novčane, koja je tako tijesno vezana za narodno izdržanje.

Ograničenje proizvodnje piva u Engleskoj.

Iz Haaga javljaju, da su se prema vijesti, Nieuwe Courant iz Londona riješili pivari, da ograniče produkciju piva. Docnije će se sigurno smanjiti i količina alkohola u pivu.

Skupoća uglja u Francuskoj.

Pošto je Njemačka zauzela najbogatije oblasti uglja u Belgiji i Francuskoj, to je Francuska prinudjena na veći uvoz engleskog uglja. Zbog oskudice tonaze trgovačke mornarice podignuta je u posljednje vrijeme cijena uglja. Kao što „Petite Gironde“ piše, cijene uglja još stalno skaču. Prije rata stajao je uglj u Glasgowu od prilike 15 franaka, a podvoz do Bordeaux-a iznosio je od prilike 6 franaka. Sada pak sam podvoz staje 60 do 62 franaka, ležarina je iznosila 10 do 15 franaka. Uz to dolazi i nepovoljan tečaj, koji uglj poskupljuje još za 3 do 4 franka po toni. Ukupni troškovi po jednu tonu iznose 73 do 78 franaka bez bitne cijene uglja. Posljednja cijena skočila je na 32 franka; prema tome ukupna cijena prebacuje 100 franaka. Zakon je o uređivanju cijena pokušao, da izravna razliku između skupog engleskog i mnogo jeftinijeg u samoj zemlji, dobivenog uglja, ali uspjeh je bio nedovoljan. Da bi se došlo do umjerenije cijene, pribjegli se tome, da se uglj, koji je određen za južnu Francusku u koliko je moguće s u v i m preveze. Na primjer, sam uglj staje u New-Castelu 23 šilinga, podvoz za Marseille 85 šilinga, za Dünkirchen 23 šilinga, željeznički transport Dünkirchen—Marseille 25 šilinga, tako da je tona uglja suvim jeftinija za 43 šilinga no morem. No ovaj prevoz u mnogome spútava oskudica u vagonima kod francuskih željeznica.

Ruska presa novčanica.

Ruski je ministar finansija predložio dumi proširenje granica novčanica državne banke, po obnarodovanoj uredbi od 1913 god., za četiri miliona rubalja.

Oskudica uglja u Italiji.

U interesu malih željeznica umoliti će odbor poslanika ministra građevina, da se uglj nabavi u četvorostrukoj količini po moguće što nižoj cijeni, a da se vozarina povisi sa 10%, jer male željeznice, čiji saobraćaji troškovi iznose 25 do 40% više nego li prihodi, morati će inače propasti.

Razne vijesti.

Pozdrav i zahvala generala Borojevića gradu Zagrebu.

Načelnik je grada Zagreba gospodin arhitekt Janko Holjać primio od generala Borojevića slijedeću brzojaku: Velemožnom gospodinu gradonačelniku Janku Holjcu — Zagreb.

Dobro ganut zahvaljujem odlikovanju, kojim su počšćeni moji junaci uslijed moga izbora začasnim gadjanom bijeloga našega Zagreba. Izbor me više veseli, što me vežu najtoplije uspomena s krasnim i glavni gradom našeg zavičaja, sinovi kojega su stekli bestrtnu slavu na svim ratnim poljanama. Oni, koji ostarošše kod svojih ognjišta, neka se isto tako ponose sa njima, kao i odani, Borojević, general pješadije.

VODOVODNE LISTE

ispunjava

arhitekta N. TELALOVIĆ, preduzimač

Kraljica Natalija ul. br. 68.

SVAKI BROJ „BEOGRADSKIH NOVINA“

prodavati će se u Beogradu i u krajevima posjednutim od c. i kr. četa po cijeni od 4 hel.
u Hrvatskoj, Slavoniji, Bosni, Hercegovini i Dalmaciji po cijeni od 6 „
u ostalim zemljama austro-ugarske monarhiji po cijeni od 10 „
a u Njemačkoj po cijeni 10 pfen.

Mjesečna predplata staje:

za Beograd i posjednute krajeve 50 hel.
za Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu i Hercegovinu 80 „
za ostale zemlje austro-ugarske monarhije R 1.20
za Njemačku M 1.—

Vozni red

za brodarski saobraćaj izmegju Zemuna Oršave i natrag.

Nizvodno:

Odlazak iz Zemuna	4 ⁰⁰ prije podne
„ Beograda	5 ⁰⁰ „ „
„ Pančeva	6 ⁰⁰ „ „
„ Vinče (pristaje samo u slučaju potrebe)	7 ⁰⁰ prije podne
„ Grocke	8 ⁰⁰ „ „
„ Smedereva	8 ²⁰ „ „
„ Kevevara (Kovin)	8 ⁵⁰ „ „
„ Dubravica	10 ⁰⁰ „ „
„ Baziaš	10 ³⁵ „ „
„ Gradišta	11 ¹⁰ „ „
„ Omoldave	12 ³⁵ po podne
„ Drenkove	1 ⁴⁰ „ „
„ Milanovca	3 ¹⁰ „ „
Dolazak u Oršavu	

Uzvodno:

Odlazak iz Oršave	5 ⁰⁰ prije podne
„ Milanovca	7 ⁴⁰ „ „
„ Drenovke	9 ⁴⁰ „ „
„ Omoldave	11 ⁴⁰ „ „
„ Gradišta	12 ²⁰ po podne
„ Baziaša	1 ⁴⁵ „ „
„ Dubravice	3 ⁴⁵ „ „
„ Kevevara	4 ³⁰ „ „
„ Smedereva	5 ¹⁵ „ „
„ Grocke	6 ²⁵ „ „
„ Vinče (pristaje samo u slučaju potrebe)	7 ³⁵ po podne
„ Pančove	8 ⁴⁵ „ „
„ Beograda	9 ²⁰ „ „
Dolazak u Zemun	

Brodarsko zapovjedništvo.

Cesarsko i kraljevsko policijsko predsjedništvo.

Cijenovnik vožnje

I. U gradskom obimu:

Dvopežna kola do 3 lica i 1/2 sata K 2.—
za svaki dalji 1/4 sata 1.—
(započeti 1/4 sati računaju se potpuno.
Ako je u fiakeru više od tri lica, plaća svako više lice po 0,50

II Do željezničke, parobrodске stanice i obratno:

Dvoprežna kola do 3 lica K 3,20
ako je u fiakeru više od 3 lica za svako više lice . 0,60

III. Druge vožnje:

Na 1/2 dana (7 sati) K 20.—
Na cio dan (14 snti) 30.—

IV. Vožnje van grada:

a) u Zemun, željez. stanica K 8.—
b) u Zemun, grad 20.—
c) u Zemun, željez. stanica ili grad i nazad, za 1/2 sata čekanja u Zemunu 15.—
d) Vožnja van grada (izuzimajući Zemun) po pogodbi.

V. Čekanje u Beogradu i Zemunu po cijeni od sata kao pod I.

VI. Odredbe za prtljag:

Obični ručni putnički prtljag besplatan, za prtljag kod kojiša od komada K 0,60

a) SIROVINE i kovine,

razne vrste ruda, otpadaka željeza (gvozdja), smedji kamen,

b) ORAOVINU i druga

oplemenjena stabla u svim veličinama,

c) Poljoprivredne

proizvode i sjemenje svake vrste

kupuje u većim količinama:

ANTON KOTHNY, Böhrn—Andersdorf bie Olmütz (Austria)

Telefon br. 1. Adresa za brzojave: 60 Kothny, Andersdorf.

500 hvati bukovih cjepanica i oblika dobavno u jeseni ove godine

PRODAJE

POSAVSKA ŠTEDIONICA
S I S A K. 61

Gospodinu

Nikodiju Stefanoviću
gjeneralu

Zdrava sam i ništa ne brini. Javi se ako možeš.
Bosa.

PARFIMERIJE, KOSMETIČKA SREDSTVA, RUBLJE ZA DAME i GOSPODU kao i PLETENU i VEZENU ROBU en gros i endetail kod glavnog stovarišta firme

HOLZER REPÜLÖ, Aruház

c226 BUDAPEST, József Krt 51.

CARO I JELLINEK DR. S. O. JAMSTVOM

Beč I., Deutschmeisterplatz 4.

roduznice: Bodenbach, Budapest, Halbstadt i Trst

preuzimaju prevoze sviju vrsti u balkanske države.

Upute badava.

Moja kemička čistiona i bojadisaona odijela, opet je za moje mušterije otvorena.

Anton Kellner

Bojadisar i kemički čistilac.

— BEOGRAD, Zeleni venac br. 14. —

Tvornica: DUŠANOVAC, KRALJEVA UL. 16.

Pored sveg zauzimanja i dobra činjena, kao rijetke, Bogu je bilo ugodno, da naša dobra i nikad neprežaljena

† ŽIVKA

poslije dvomjesečnog bolovanja od zadobivene bolesti u bježaniji do Kruševca u svojoj 40 god. starosti, ispusti svoju plemenitu dušu 2. marta ove god. u 2 sata po podne po novom, koju uz učešće gradjanstva, sahranismo 4. ov. mj na novom beogradskom groblju, parcela 17 br. 292. Izvještavajući o ovom našem preveli kom udarcu srodnike, prijatelje i poznanike, n možemo propustiti, a da i ovim putem ne izjavimo svoju srdačnu blagodarnost svima onim koji joj odaše počast, te je odpratiše do njee vječne kuće. Najtopliju pak blagodarnost izjavljujemo: našoj komšiki g-dji Živki Nikolić ho i g-ji Anki Dimitrijević, koje joj se kao make staviše na službu za života. Isto tako i g-ji Anki M. Dimitrijević što je spremi i na usuzi nam se našla. Odazivanje gradjanstva i gonjih gospoja dosta nas je utješilo zašto neha je svima hvala.

Mart 1916. god. Beograd. c259

Za navjek ožalošćeni: suprug Milivoje T. Jovanović, blagajnik poreski, kći Emilija, sestra Jelena, ujak Jovan Cvetković, ujna Mia, zet Ljubomir Nikolić, zaova Kata i ostala rodbina.

Našem dragom i neprežaljenom

† DIMITRIJU DANIĆU

suplentu beograd. gimnazije

davaćemo godišnji pomen u nedjelju 28. februara (12. marta) poslije službe božije u 11 časova prije podne u Sabornoj crkvi.

Supruga Mara, roditelji Lenka i Dr. Jovan Danić sa sinovima. c240

Javljamo svima prijateljima i poznanicima, da je naša premila i uzorita majka i stara-majka

† Ljubica Gj. Cvetković

udova

preminula je naprasno na putu Niš—Prokuplje, na rukama svog milog sina Brane, koji je u Prokuplju sahrani daleko od njene nesretne djece.

Još nam se suze ne utreše za njom a Bog nam uze i našu milu i dobru sestru

† Smilju

koja napačena dodje sa puta i za sedam dana — koje od tuge za izgubljenom majkom, koje od teškoga puta umre, ostavivši troje nezbrinute djece.

Do vjeka ožalošćeni i neutješni sinovi (braća): Dušan, pukovnik; Brana, direktor pozorišta i Dobrivoje, kapetan; kćeri (sestre): Dara i Lepa; unuka i unuci: Zora, Momčilo, Gjoka, Vojin; snaje: Dara, Kaja i Zora.

Firma St. Sasson Zemun

gospodska ul. 19. preporučuje svoje bogato stovarište Ansichtskarte, Feldpostkarte, hartija i nirnberške robe. Cijene su vrlo niske.

Stovarište magjarskog VINA

Prodaja na veliko i malo u Karagjorgjevoj ul. 18. (Sava).

Stovarište PIVA i VINA

BIJELO I CRNO „DOPPELMALZBIER“ u buradima i flašama.

CRNO I BIJELO VINO

najbolje vrste, garantovano prirodno u svima količinama.

JAKOV SPITZER — BEOGRAD

Karagjorgjeva ulica broj 13 do hotel „Posavine“

51 predje M. JOVIČIĆ i SIN

Porudžbine sa strane izvršuju najsavjesnije

LJUDI I ŽENE

koji bi prodavanjem novina mogli imati

DOBRU ZARADU

neka se obrate administraciji „Beogradskih Novina“ Čubrina ul. b. 3.

Preporučujem

Bakalskim radjnama

razne vrste Chokolade i Fondant-Bonbone; sve vrste pirinča, kafe, zejtna, salame, konzerva, riba i t. d.

— po umjerenoj cijeni. —

Zeny Tajtazak c145

bakalska i delikatesna radnja Knez Mihailova ul. br. 37, predje „Sonda“.

BEOGRADSKA EKSPozITURA

Ugarske Sveopće Kreditne Banke

Ulica Kneza Mihaila br. 39.

PREUZIMA ULOŠKE NA ULOŠNE KNJIŽICE I U TEKUĆEM RAČUNU. :: KUPUJE I PRODAJE SVE VRSTE VRIJEDNOSNIH PAPIRA, DEVIZA I VALUTA UZ NAPOVOLJNIJE UVJETE. :: IZDAJE ČEKOVE I KREDITNA PISMA NA SVA VEĆA MJESTA TU I INOZEMSTVA.

— VLASTITO ODJELJENJE ZA ROBU. —

DIONIČKA GLAVNICA I REZERVNI FOND 140 MILIJUNA KRUNA.